

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

WG46246

Canllawiau Statudol Dyletswydd Ansawdd 2023

a Safonau Ansawdd 2023

Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2022

CYNNWYS

	Rhif y dudalen
Geirfa	3
Rhagair	4
1 Cyflwyniad	6
2 Diben y canllawiau	8
3 Cefndir deddfwriaethol	9
4 Cyd-destun polisi a strategol	12
5 I bwy mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol?	15
6 Diffinio ansawdd	20
7 Safonau Ansawdd	26
8 Cyflawni'r ddyletswydd ansawdd	28
9 Gofynion adrodd ar ansawdd	31
10 Trefniadau sicrwydd a monitro'r bwrdd	35
11 Y Gymraeg	37
12 Casgliad	38

Ffigur 1

Diagram i ddangos y cylch rheoli ansawdd

Ffigur 2

Diagram i ddangos cyd-destun strategol canolog y ddyletswydd

Ffigur 3

Diagram i ddangos y chwe maes ansawdd a gefnogir gan y pum galluogwr ansawdd.

Geirfa

Dehongliad, yn y canllawiau hyn:

- Mae 'Deddf 2003' yn golygu Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau) 2003.
- Ystyr "gofal iechyd" at ddibenion Deddf 2003 yw (a) gwasanaethau a ddarperir i unigolion ar gyfer neu mewn cysylltiad ag atal, canfod neu drin salwch; a (b) hybu a diogelu iechyd y cyhoedd.
- Mae 'Deddf 2006' yn golygu Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006;
- Mae 'y Ddeddf' yn golygu Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020.
- Mae corff y GIG, yng nghyd-destun y ddyletswydd ansawdd yng Nghymru, yn golygu -
 - (a) Bwrdd Iechyd Lleol.
 - (b) Ymddiriedolaeth y GIG.
 - (c) Awdurdod Iechyd Arbennig Cymru yn unig.
- Pan ddefnyddir y gair **rhaid**, mae'n cyfeirio at gamau gweithredu sy'n ofyniad cyfreithiol, fel y nodir yn Rhan 2 o'r Ddeddf;
- Mae Rhan 2 o'r Ddeddf yn diwygio Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 i fewnosod darpariaethau newydd 1A, 12A, 20A a 24A yn Neddf 2006. At ddibenion y darpariaethau newydd hynny:
 - Mae "gwasanaethau iechyd" yn golygu unrhyw wasanaethau a ddarperir neu a sicrhawyd yn unol â Deddf 2006: ac
 - Mae "ansawdd" yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, ansawdd o ran –
 - (a) Effeithiolrwydd gwasanaethau iechyd,
 - (b) Diogelwch gwasanaethau iechyd,
 - (c) Profiad unigolion y darperir gwasanaethau iechyd iddynt.

RHAGAIR

Mae cyflwyno dyletswydd ansawdd drwy Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020¹ ('y Ddeddf'), yn tynnu sylw at ymrwymiad Llywodraeth Cymru i wasanaethau iechyd diogel, effeithiol sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd gyffredinol ar Weinidogion Cymru o ran eu swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd. Mae'n ehangu dyletswydd bresennol cyrff y GIG (Byrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau'r GIG ac Awdurdodau Iechyd Arbennig Cymru).

Yn y pen draw, pwrpas y ddyletswydd ansawdd yw sicrhau bod Gweinidogion Cymru a chyrff y GIG yn sicrhau gwelliannau yn ansawdd y gwasanaethau a ddarperir ganddynt. Mae'r ddyletswydd yn cynrychioli ein huchelgais o sicrhau safonau uwch fyth o wasanaethau iechyd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn yng Nghymru.

Mae ansawdd yn fwy na dim ond bodloni safonau gwasanaeth. Mae angen iddo fod yn ffordd o weithio ar draws y system. Mae ansawdd yn golygu gofal iechyd diogel, amserol, effeithiol, effeithlon, teg, sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, a hynny mewn diwylliant o ddysgu a gwella ansawdd parhaus.

Mae'r ddyletswydd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru a chyrff y GIG ystyried y meysydd ansawdd hyn yn weithredol wrth wneud penderfyniadau am wasanaethau iechyd fel bod canlyniadau gwell yn cael eu sicrhau. Mae hyn yn cefnogi'r pum ffordd o weithio (yr hirdymor, integreiddio, cynnwys, cydweithio ac atal) yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015² yn ogystal â hyrwyddo nod llesiant Cymru Iachach³.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Fframwaith Ansawdd a Diogelwch⁴ ym mis Medi 2021. Bwriad hyn oedd bod yn gam tuag at y dyletswyddau newydd o ran ansawdd a gonestrwydd o dan y Ddeddf wrth i ni ddod allan o bandemig y coronafeirws.

Mae'r ddyletswydd ansawdd yn gyd-ddibynnol â'r Safonau Iechyd a Gofal (Ebrill 2015) ar gyfer Cymru. Er mwyn meithrin cysylltiadau clir rhwng y ddyletswydd a'r safonau, mae'r canllawiau hyn bellach yn ymgorffori'r Safonau Ansawdd newydd ar gyfer 2023 a fydd yn disodli'r Safonau Iechyd a Gofal (Ebrill 2015). Mae'r dull newydd hwn yn gosod fframwaith clir a syml ar gyfer rheoli ansawdd a fydd yn cryfhau'r cysylltiad rhwng y ddyletswydd, y safonau a'r broses rheoli ansawdd ehangach yng ngwasanaethau iechyd Cymru.

¹ Llywodraeth Cymru (2020) Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020 <https://www.legislation.gov.uk/cy/asc/2020/1/contents>

² Llywodraeth Cymru (2015) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) <https://www.futuregenerations.wales/cy/about-us/future-generations-act/>

³ Llywodraeth Cymru (2019) Cymru Iachach: Ein Cynllun ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-09/cymru-iachach-ein-cynllun-iechyd-a-gofal-cymdeithasol.pdf>

⁴ Llywodraeth Cymru (2021) Fframwaith Ansawdd a Diogelwch: Dysgu a Gwella <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-09/fframwaith-ansawdd-a-diogelwch-dysgu-a-gwella.pdf>

Rwy'n falch mai 'Rhoi ansawdd a diogelwch uwchlaw popeth arall' yw'r gwerth craidd cyntaf a ddisgrifir yn "Cymru Iachach", sef ein strategaeth hirdymor ar gyfer iechyd a gofal integredig yng Nghymru. Fel y dywedodd Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus, Cyfarwyddwr Cyffredinol Sefydliad Iechyd y Byd, yn ddiweddar "Nid yw ansawdd yn digwydd heb ymdrech. Mae'n gofyn am weledigaeth, cynllunio, buddsoddi, tosturi, gweithredu'n fanwl a monitro trylwyr, o'r lefel genedlaethol i'r clinigau lleiaf, mwyaf anghysbell."⁵

Mae gennym gyfle sylweddol i adnewyddu a chryfhau ein hymrwymiad i "Cymru Iachach" drwy'r ddyletswydd ansawdd newydd. Mae gennym gydgyfrifoldeb i sicrhau gwell ansawdd gwasanaethau a chanlyniadau i'n poblogaeth.

Eluned Morgan, y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

⁵ Sefydliad Iechyd y Byd (2022) Fundamentals of Quality <https://qualityhealthservices.who.int/quality-toolkit/new-to-health-system-quality-thinking/fundamentals-of-quality>

1. Cyflwyniad

- 1.1 Bydd y ddyletswydd ansawdd, fel rhan o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020, yn dod i rym ar 1 Ebrill 2023. Mae'n gyfrwng ar gyfer gwella a diogelu iechyd, gofal a lles poblogaeth Cymru nawr ac yn y dyfodol. Ei nod yw rhoi llais cryfach i ddinasyddion a gwella atebolrwydd gwasanaethau i ddarparu profiad ac ansawdd gofal gwell. Bydd gwneud hynny'n cyfrannu at wlad iach a mwy ffyniannus. Bwriedir i'r Ddeddf fod o fudd cadarnhaol i bawb yng Nghymru, gan gefnogi diwylliant a'r amodau sydd eu hangen i ysgogi gwelliannau mewn gofal iechyd.
- 1.2 Nod y canllawiau statudol hyn yw helpu cyrff y GIG yng Nghymru i gyflawni gofynion y ddyletswydd ansawdd.
- 1.3 Mae'r sail gyfreithiol ar gyfer y ddyletswydd yn Rhan 2 o'r Ddeddf.
- 1.4 Mae'r ddyletswydd ansawdd yn cefnogi pawb yng Nghymru. Mae'r ddyletswydd ansawdd newydd yn mynnu bod Gweinidogion Cymru a chyrff y GIG yn meddwl ac yn gweithredu'n wahanol drwy gymhwyso'r cysyniad o "ansawdd" ar draws pob swyddogaeth yng nghyd-destun y gwasanaeth iechyd ac anghenion iechyd eu poblogaethau. Mae'n gofyn am wneud penderfyniadau a chynllunio sy'n seiliedig ar ansawdd, er mwyn sicrhau canlyniadau gwell yn y pen draw i bawb y mae angen gwasanaethau iechyd arnynt. Mae'n gofyn am gynnwys pobl mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt, gan gydbwysu anghenion tymor byr â chynllunio ar gyfer y tymor hwy, gyda chymau i atal problemau rhag digwydd neu waethygu.
- 1.5 Mae'r ddyletswydd hefyd yn cefnogi defnyddio egwyddorion gofal iechyd darbodus sy'n seiliedig ar werth, y cyfeirir atynt yn y Fframwaith Clinigol Cenedlaethol fel 'arferion darbodus'. Mae hyn yn newid yn gynyddol y ffocws ar ofal sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn sy'n gallu helpu pobl i gadw'n iach, i reoli eu cyflyrau eu hunain a, phan fo angen, i ddarparu cymorth arbenigol priodol a di-dor. Mae'r ffocws ar y person yn hytrach na'r lleoliad lle caiff y gwasanaeth ei ddarparu.
- 1.6 Mae gofal iechyd seiliedig ar werth yn ein hannog i ganolbwyntio ar gyflawni nodau ein cleifion a helpu i reoli disgwyliadau drwy gydol eu gofal neu eu triniaeth⁶. Mae Gwerth mewn iechyd yn ein hannog i wella'r ffordd y mae cleifion yn cael eu cynnwys yn y broses o wneud penderfyniadau gan ddefnyddio'r dystiolaeth orau sydd ar gael, gan osgoi unrhyw amrywiad diangen mewn gofal, a dod yn fwy creadigol i benderfynu ar y ffordd orau o ddefnyddio ein hadnoddau i wella canlyniadau cleifion. Drwy weithio gyda chleifion a thimau o bob rhan o'r system gofal iechyd yng Nghymru, a

⁶ Gwerth mewn Gofal Iechyd Cymru (2022) Gofal Iechyd sy'n Seiliedig ar Werth i Gymru yn <https://gisw.gig.cymru/gofal-iechyd-syn-seiliedig-ar-werth-i-gymru/polisi-a-diwylliant/>

chydweithio â'r diwydiant a'r trydydd sector, gallwn sicrhau'r canlyniadau sy'n bwysig i bobl gyda'r adnoddau sydd ar gael i ni mewn ffordd gynaliadwy.

- 1.7 Y bwriad yw adeiladu ar y diwylliant cadarnhaol o ansawdd sydd wrth wraidd system iechyd Cymru⁷, gan weithredu dyletswydd ansawdd ehangach ar draws y system sy'n cryfhau'r broses o wneud penderfyniadau, gweithredu, gwella ac, yn y pen draw, gwell canlyniadau i'r boblogaeth.

⁷ Y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd Adolygiadau o Ansawdd Gofal Iechyd: Y Deyrnas Unedig 2016: Raising Standards yn [OECD Reviews of Health Care Quality: Y Deyrnas Unedig 2016 : Raising Standards | OECD Reviews of Health Care Quality | OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](#)

2. Diben y canllawiau

- 2.1 Gwella ansawdd ein gwasanaethau er mwyn sicrhau gwell canlyniadau i bobl yw'r peth iawn i'w wneud.
- 2.2 Mae'r canllawiau yn nodi'r arferion gorau i helpu Gweinidogion Cymru gyda'u swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd, a chyrrff y GIG i weithredu a chymhwyso'r ddyletswydd ansawdd. Rhaid i gyrff y GIG roi sylw i'r canllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru.
- 2.3 Mae'r canllawiau'n darparu sylfaen ar gyfer adeiladu systemau rheoli ansawdd, polisïau a gweithdrefnau perthnasol, gofynion hyfforddi a chefnogi. Mae'n hwyluso eglurder ynghylch dyletswydd ansawdd, cysondeb dull gweithredu a thegwch yr ymateb drwy hyrwyddo dull gweithredu 'Cymru gyfan' i wella ansawdd gwasanaethau iechyd.
- 2.4 Mae'r canllaw yn nodi diffiniad o ansawdd ac yn disgrifio'r gofynion trosfwaol i gryfhau ein systemau rheoli ansawdd drwy wneud penderfyniadau a chynllunio sy'n seiliedig ar ansawdd. Yn ei dro, mae hyn yn cryfhau ein dysgu ac yn rhannu cyfrifoldebau a chyfleoedd. Pwrpas y ddyletswydd yn gyffredinol yw gwella canlyniadau i'n poblogaeth.
- 2.5 Bwriedir iddo fod yn gyfeiriad at ein gweithlu yn ogystal â'n poblogaeth a'n sefydliadau partner er mwyn i ni ddatblygu dealltwriaeth gyffredin o'r ddyletswydd ansawdd.
- 2.6 Nid yw wedi'i fwriadu i fod yn ddogfen gyfarwyddol, ac nid yw wedi'i bwriadu i fod yn llawlyfr ansawdd nac yn ganllaw cam wrth gam. Yn y pen draw, mater i gyrff y GIG yw eu bodloni eu hunain eu bod yn cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd i sicrhau ansawdd wrth ddarparu gwasanaethau iechyd a orfodir arnynt yn Neddf 2006, er y rhagwelir y bydd y canllawiau hyn yn darparu fframwaith defnyddiol i gynorthwyo cyrrff o'r fath yn unol â hynny. Ar ben hynny, mae'r canllawiau hefyd yn nodi'r chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd a fydd yn disodli'r Safonau Iechyd a Gofal (Ebrill 2015) a gyhoeddwyd o dan adran 47(1) o Ddeddf 2003 (sy'n bŵer sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru gyhoeddi datganiadau safonau mewn perthynas â darparu gofal iechyd). Bydd yn ofynnol i gyrff y GIG ystyried y safonau newydd hyn er mwyn cyflawni'r ddyletswydd ansawdd.
- 2.7 Cydnabyddir y bydd angen monitro gweithrediad y ddyletswydd ansawdd dros nifer o flynyddoedd er mwyn penderfynu ar ei llwyddiant. Bydd angen i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG allu dangos gwelliannau graddol sy'n cydfynd â'r ddyletswydd i weithredu er mwyn cael eu hasesu a'u monitro.
- 2.8 I'r perwyl hwnnw, rhaid i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG gyhoeddi adroddiad ansawdd blynyddol ar y camau y maent wedi eu cymryd i gydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd.

3. Cefndir deddfwriaethol

- 3.1 Prif bwrpas Rhan 2 y Ddeddf yw ail-fframio ac ehangu'r ddyletswydd ansawdd a nodwyd gyntaf yn adran 45(1) o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau) 2003⁸ ("Deddf 2003"). Mae adran 45(1) o Ddeddf 2003 yn gosod dyletswydd ar gyrff GIG Cymru i sicrhau bod trefniadau priodol ar waith i fonitro a gwella ansawdd y gofal iechyd⁹ a ddarperir gan y cyrff hynny neu ar eu cyfer.
- 3.2 Bydd adran 45(1) o Ddeddf 2003 yn cael ei diddymu a'i disodli gan ddyletswydd ddiwygiedig i sicrhau ansawdd mewn gwasanaethau iechyd yn adrannau 1A (dyletswydd Gweinidogion Cymru), 12A (dyletswydd Bwrdd Iechyd Lleol), 20A (dyletswydd Ymddiriedolaeth y GIG) a 24A (dyletswydd Awdurdod Iechyd Arbennig) o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006¹⁰ ("Deddf 2006"). Bydd Deddf 2006 hefyd yn mynnu bod y cyrff hynny yn cyhoeddi adroddiad blynyddol ar y camau y maent wedi eu cymryd i gydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd.
- 3.3 Mae Deddf 2006 (fel y'i diwygiwyd gan Ran 2 o'r Ddeddf) yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ddyroddi canllawiau i gyrff GIG Cymru mewn perthynas â'r ddyletswydd ansawdd a'r gofyniad i gyhoeddi adroddiad blynyddol. Felly, cyhoeddir y canllawiau hyn gan Weinidogion Cymru o dan Adrannau 12A (5), 20A (5) a 24A (5) o Ddeddf 2006 yn unol â'r gofyniad hwnnw.
- 3.4 Mae'r ddyletswydd ansawdd ddiwygiedig (sydd hefyd yn berthnasol i Weinidogion Cymru, yn ogystal â chyrrff y GIG) yn ail-fframio'r cysyniad o "ansawdd" drwy sicrhau ei fod yn cael ei ddefnyddio yn ei ddiffiniad ehangach. Mae ansawdd yn cynnwys ansawdd o ran effeithiolrwydd a diogelwch gwasanaethau iechyd ac ansawdd profiad defnyddwyr gwasanaethau iechyd. Fodd bynnag, nid yw wedi'i gyfyngu i ansawdd y gwasanaethau a ddarperir i unigolyn nac i safonau gwasanaeth. Mae'n ymwneud â sicrhau gwelliant yn ansawdd "gwasanaethau iechyd" sy'n golygu unrhyw wasanaethau a ddarperir neu a sicheir yn unol â Deddf 2006. Yn unol â hynny, mae'r ddyletswydd ddiwygiedig yn bwriadu i ansawdd fod yn ffordd o weithio ar draws y system, gan ganolbwyntio ar ganlyniadau. Mae gosod y ddyletswydd newydd yn Deddf 2006 yn adlewyrchu'r pwysigrwydd y mae Gweinidogion Cymru yn ei roi ar y ddyletswydd ehangach newydd, a dymuniad Gweinidogion Cymru i gryfhau a gwreiddio ansawdd ymhellach wrth wraidd y broses o wneud penderfyniadau ar gyfer gwasanaethau iechyd.

⁸ Llywodraeth y DU (2003) Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau)
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/43/contents>

⁹ At ddibenion Deddf 2003, ystyr "gofal iechyd" yw (a) gwasanaethau a ddarperir i unigolion ar gyfer neu mewn cysylltiad ag atal, canfod neu driniaeth neu salwch; a (b) hybu a diogelu iechyd y cyhoedd.

¹⁰ Llywodraeth y DU (2006) Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru).
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240011632>

- 3.5 Mae gan Weinidogion Cymru ddyletswydd i gyflawni eu swyddogaethau sy'n gysylltiedig â'r gwasanaeth iechyd gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd¹¹.
- 3.6 Mae gan Fyrddau Iechyd Lleol¹², Ymddiriedolaethau'r GIG¹³ ac Awdurdodau Iechyd Arbennig Cymru¹⁴ ddyletswydd i gyflawni **pob un** o'u swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd a ddarperir. Mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i'r holl swyddogaethau clinigol ac anghlinigol ac felly mae'n wahanol i'r ddyletswydd yn adran 45(1) o Ddeddf 2003.
- 3.7 Mae ailddiffinio a chryfhau'r ddyletswydd ansawdd yn gam pellach ar y daith tuag at safonau parhaus uwch o wasanaethau iechyd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn yng Nghymru.
- 3.8 Mae Rhan 2 o'r Ddeddf hefyd yn gwneud diwygiadau canlyniadol i adran 47 ac adran 70 o Ddeddf 2003.
- 3.9 Mae adran 47(1) o Ddeddf 2003 yn caniatáu i Weinidogion Cymru baratoi a chyhoeddi datganiadau o safonau mewn perthynas â darparu gofal iechyd gan gyrrff GIG Cymru ac ar eu cyfer. Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru gadw'r safonau o dan sylw a chânt gyhoeddi datganiadau diwygiedig pryd bynnag y maen nhw'n ystyried bod hynny'n briodol. Cyhoeddwyd y safonau diwethaf o dan y ddarpariaeth hon ym mis Ebrill 2015¹⁵. Mae adran 47(4) o Ddeddf 2003 yn ei gwneud yn ofynnol i bob corff y GIG yng Nghymru ystyried y safonau a nodir mewn datganiadau wrth gyflawni ei ddyletswydd o dan adran 45 o Ddeddf 2003. Gan fod adran 45(1) wedi ei diddymu, mae adran 47(4) wedi ei diwygio fel bod y safonau a nodir mewn datganiadau i gael eu hystyried gan gorff GIG Cymru wrth gyflawni'r ddyletswydd ansawdd ddiwygiedig yn Neddf 2006.
- 3.10 Er mwyn cyflawni dyletswydd Gweinidogion Cymru i adolygu a'r pŵer yn adran 47 o Ddeddf 2003 i gyhoeddi datganiadau diwygiedig o safonau, mae'r Safonau Iechyd a Gofal (Ebrill 2015) yn cael eu tynnu'n ôl a'u disodli gan y chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd fel y nodir yn y canllawiau hyn. Mae hyn er mwyn adlewyrchu'r berthynas annatod sy'n bodoli rhwng y ddyletswydd ansawdd a'r safonau, er bod y safonau eu hunain yn ymwneud â darparu "gofal iechyd"¹⁶ yn unig, tra bo'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i gyflawni pob swyddogaeth. Yn unol â hynny, mae gan y chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd gylch gwaith llawer ehangach a byddant yn berthnasol wrth gyflawni swyddogaethau anghlinigol, yn ogystal â swyddogaethau clinigol.

¹¹ Adran 1A o Ddeddf 2006

¹² Adran 12A o Ddeddf 2006

¹³ Adran 20A o Ddeddf 2006

¹⁴ Adran 24A o Ddeddf 2006

¹⁵ [Fframwaith Safonau Iechyd a Gofal \(llyw.cymru\)](#)

¹⁶ Gweler y troednodyn uchod ar y diffiniad o "gofal iechyd" at ddibenion Deddf 2003

3.11 Ar ben hynny, mae adran 70(1) o Ddeddf 2003 yn nodi bod gan Weinidogion Cymru y swyddogaeth o gynnal adolygiadau ac ymchwiliadau i ddarpariaeth gofal iechyd gan gyrff GIG Cymru ac ar eu cyfer. Yn ymarferol, cyflawnir y swyddogaeth hon gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGIC) ar ran Gweinidogion Cymru. Mae adran 70(3) o Ddeddf 2003 hefyd yn gosod swyddogaeth benodol o gynnal adolygiadau o'r trefniadau a wneir gan gyrff GIG Cymru at ddibenion cyflawni'r ddyletswydd ansawdd. Mae adran 70(3) wedi ei diwygio fel bod hyn yn ymwneud â'r ddyletswydd ansawdd ddiwygiedig o dan Ddeddf 2006.

Negeseuon allweddol

- Prif bwrpas y Ddeddf yw ail-fframio ac ehangu'r ddyletswydd ansawdd a nodwyd gyntaf yn Neddf 2003
- Diddymir y ddyletswydd ansawdd a nodir yn adran 45(1) o Ddeddf 2003 a'i disodli gan ddyletswydd ddiwygiedig i sicrhau ansawdd mewn gwasanaethau iechyd yn Neddf 2006
- Mae'r ddyletswydd ddiwygiedig yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyflawni eu swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd
- Mae'r ddyletswydd ddiwygiedig hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG gyflawni eu holl swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd
- Mae'r Ddeddf yn gwneud diwygiadau canlyniadol i adran 47 ac adran 70 o Ddeddf 2003 fel bod unrhyw safonau a ddyroddir o dan Ddeddf 2003 yn cael eu hystyried gan gyrff y GIG wrth gyflawni'r ddyletswydd ansawdd ddiwygiedig yn Neddf 2006, a bod gan Weinidogion Cymru y swyddogaeth o gynnal adolygiadau o'r camau a gymerwyd gan gorff y GIG at ddibenion cyflawni'r ddyletswydd ansawdd ddiwygiedig. Mae'r swyddogaeth olaf wedi'i dirprwyo i Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGIC).
- Mae'r Safonau Iechyd a Gofal (2015) a gyhoeddwyd o dan adran 47 o Ddeddf 2003 yn cael eu tynnu'n ôl a'u disodli gan y chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd i adlewyrchu'r berthynas anorfod rhwng y ddyletswydd ansawdd a'r safonau

4. Cyd-destun polisi a strategol

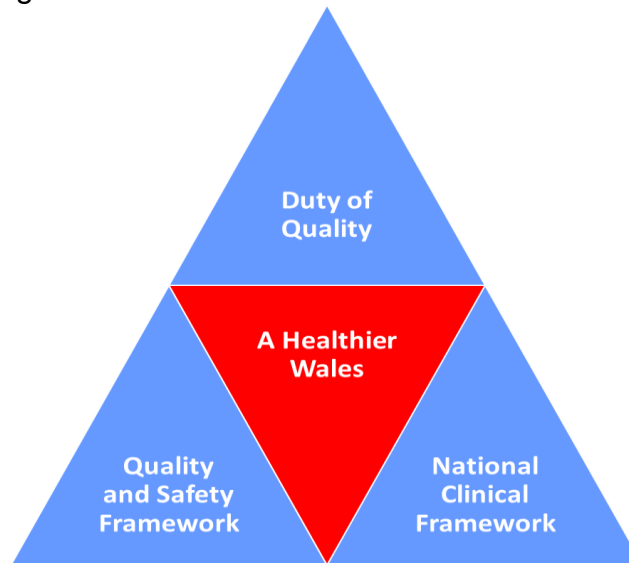
- 4.1 Mae Cymru lachach: ein Cynllun ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol (“Cymru lachach”) yn nodi'r weledigaeth ar gyfer ymagwedd system gyfan at iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru.
- 4.2 Mae'n nodi uchelgeisiau Llywodraeth Cymru ar gyfer cynnydd a gwelliant ac yn disgrifio'r gwerthoedd craidd sy'n sail i'r GIG yng Nghymru. Sef:
 - Rhoi ansawdd a diogelwch uwchlaw popeth arall
 - Integreiddio gwelliannau i waith bob dydd
 - Canolbwyntio ar atal, gwella iechyd ac anghydraddoldeb
 - Gweithio mewn partneriaethau go iawn
 - Buddsoddi yn ein staff
- 4.3 Mae'r Ddeddf yn cefnogi uchelgeisiau Cymru lachach drwy nodi'r gofynion ar gyfer gwella ansawdd gwasanaethau iechyd.
- 4.4 Mae'r Ddeddf yn disgrifio bod ansawdd yn cynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, ddiogelwch ac effeithiolrwydd gwasanaethau iechyd a phrofiad unigolion sy'n derbyn gwasanaethau iechyd.
- 4.5 Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Fframwaith Ansawdd a Diogelwch ym mis Medi 2021¹⁷.
- 4.6 Mae'n rhoi trosolwg o'r trefniadau a'r egwyddorion ansawdd y mae angen eu sefydlu er mwyn sicrhau bod gwasanaethau o ansawdd uchel yn cael eu darparu.
- 4.7 Mae'n ei gwneud yn ofynnol i'r GIG sefydlu systemau rheoli ansawdd effeithiol sy'n canolbwyntio ar ddysgu ac sy'n cael eu hysgogi gan eu byrddau. Mae'n egluro sut mae'n rhaid i Reoli Ansawdd, Cynllunio Ansawdd, Gwella Ansawdd a Sicrhau Ansawdd gydweithio i ffurfio'r system rheoli ansawdd sy'n ofynnol.
- 4.8 Y bwriad oedd i'r Fframwaith fod yn gam tuag at y ddyletswydd ansawdd newydd.

¹⁷ Llywodraeth Cymru 2021 Fframwaith Ansawdd a Diogelwch - dysgu a gwella. <https://llyw.cymru/fframwaith-ansawdd-diogelwch-y-gig>

4.9 Ffigur 1
Diagram i ddangos y cylch rheoli ansawdd

4.10 Ffigur 2
Diagram i ddangos cyd-destun strategol canolog Cymru lachach ochr yn ochr â'r ddyletswydd ansawdd, Fframwaith Clinigol Cenedlaethol a'r Fframwaith Ansawdd a Diogelwch

Negeseuon allweddol

- Rhaid inni roi ansawdd a diogelwch ein gwasanaethau iechyd uwchlaw popeth arall
- Mae'r ddyletswydd ansawdd yn dylanwadu ar lawer o bolisiâu a fframweithiau sy'n gysylltiedig ag iechyd
- Yn eu tro, mae'r rhain hefyd yn effeithio ar sut rydym yn mynd ati i ddarparu ansawdd mewn gwasanaethau gofal iechyd
- Mae cryfhau ein system rheoli ansawdd yn ein helpu i wneud yn siŵr bod ein penderfyniadau'n canolbwyntio ar wella ansawdd gwasanaethau iechyd

5. I bwy mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol?

5.1 Mae'r Ddeddf yn rhestru'r canlynol (unigolion a chyrrff y GIG yng Nghymru) fel rhai sy'n ddarostyngedig i'r ddyletswydd yn rhan 2 o'r Ddeddf:

- Gweinidogion Cymru (mewn perthynas â'u swyddogaethau iechyd).
- Byrddau Iechyd Lleol.
- Ymddiriedolaethau'r GIG.
- Awdurdodau Iechyd Arbennig sy'n gweithredu yng Nghymru yn unig.

5.2 Dyletswydd ansawdd a Gweinidogion Cymru

Mae gan Weinidogion Cymru, o ran eu swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd, gyfrifoldeb dros oruchwylio'r GIG yng Nghymru. Rhaid iddynt sicrhau bod gwasanaethau iechyd yn cael eu trefnu a'u darparu mewn modd sy'n sicrhau gwelliant parhaus ar draws y system yn ansawdd gwasanaethau iechyd.

5.3 Bydd yn rhaid i Weinidogion Cymru fynd ati i ystyried a yw eu penderfyniadau mewn perthynas â'r gwasanaeth iechyd yn cael eu gwneud gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd.

5.4 Rhaid i Weinidogion Cymru sicrhau bod gan gyrff cenedlaethol sydd â chyfrifoldebau rheoleiddio, rheoli perfformiad neu gefnogi dull cydlynol a chydweithredol ar gyfer gwella'r system gyfan.

5.5 Rhaid i Weinidogion Cymru ddyroddi canllawiau i gyrff y GIG mewn perthynas â'r gofyniad i gyflawni eu swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd, a'r gofyniad i gyhoeddi adroddiad blynyddol ar y camau y maent wedi'u cymryd i gydymffurfio â'r ddyletswydd hon. Mae'r olaf yn cael ei ddisgrifio yn adran 9 Gofynion adrodd.

5.6 Bydd yn ofynnol hefyd i Weinidogion Cymru gyhoeddi adroddiad blynyddol ar y camau y maent wedi'u cymryd i gydymffurfio â'r ddyletswydd i gyflawni eu swyddogaethau mewn perthynas â'r gwasanaeth iechyd gyda'r bwriad o sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaeth iechyd ac o fewn yr adroddiad hwnnw i gynnwys asesiad o hyd a lled unrhyw welliant mewn canlyniadau a gyflawnir yn rhinwedd y camau hynny.

5.7 Dyletswydd ansawdd a chyrrff y GIG

Mae'r GIG yng Nghymru yn darparu gwasanaethau gofal drwy 7 Bwrdd Iechyd Lleol a 3 Ymddiriedolaeth y GIG.

5.8 Mae'r Ymddiriedolaethau a'r Byrddau Iechyd yn gweithio mewn partneriaeth â 2 Awdurdod Iechyd Arbennig – Addysg a Gwella Iechyd Cymru (AaGIC) ac Iechyd a Gofal Digidol Cymru (AICC).

5.9 Mae nifer o Fyrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG yn cynnal sefydliadau cenedlaethol sy'n cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau iechyd. Wrth gynnal y sefydliadau cenedlaethol, mae'r Byrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG yn cyflawni swyddogaethau mewn perthynas â'r

gwasanaeth iechyd ac felly rhaid iddynt wneud hynny gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd. Felly, yn y pen draw, bydd y sefydliadau sy'n lletya yn cael eu dal gan y ddyletswydd ansawdd wrth ddarparu'r gwasanaethau ac felly dylent roi sylw i'r ddyletswydd.

5.10 Mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i Fyrddau Iechyd Lleol sy'n gyfrifol am gynllunio a darparu gwasanaethau'r GIG yn eu hardaloedd gyda'r nod o wneud y canlynol:

- Gwella canlyniadau iechyd corfforol a meddyliol.
- Hyrwyddo lles.
- Lleihau anghydraddoldebau iechyd ar draws eu poblogaeth.
- Comisiynu gwasanaethau gan sefydliadau eraill i ddiwallu anghenion eu preswylwyr.

5.11 Mae gan y 3 Ymddiriedolaeth y GIG a'r 2 Awdurdod Iechyd Arbennig eu cyfrifoldebau penodol eu hunain o ran darparu gwasanaethau y bydd y ddyletswydd ansawdd yn berthnasol iddynt.

5.12 Prif Weithredwyr cyrff y GIG fydd yn atebol am gydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd yn y pen draw.

5.13 Yn yr un modd â deddfwriaeth arall, argymhellir bod cyrff y GIG yn dynodi uwch arweinwyr priodol i fod yn gyfrifol am weithredu a goruchwylio'r ddyletswydd ansawdd yn strategol. Dylid dirprwyo'r cyfrifoldeb i swyddog-aelod o'r bwrdd i sicrhau'r gweithredu a'r goruchwylio strategol angenrheidiol. Fodd bynnag, dylid nodi bod y cyfrifoldeb i sicrhau ystyriaeth briodol i'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i holl aelodau'r bwrdd sy'n swyddogion a'r rhai nad ydynt yn swyddogion wrth gyflawni swyddogaethau o fewn eu rolau.

5.14 Awgrymir hefyd cael arweinydd gweithredol dynodedig i gefnogi'r gwaith o weithredu'r ddyletswydd ansawdd.

5.15 Mae gan holl aelodau'r Bwrdd gyfrifoldeb ar y cyd i gefnogi'r Prif Weithredwr i wneud y canlynol: -

5.15.i) cydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd drwy drefniadau llywodraethu a sicrwydd mewnol sydd wedi'u strwythuro o fewn system rheoli ansawdd gadarn;

5.15.ii) sicrhau bod gwasanaethau iechyd yn cael eu trefnu a'u darparu mewn modd sy'n sicrhau gwelliant parhaus ar draws y system yn ansawdd gwasanaethau iechyd;

5.15.iii) ystyried yn weithredol a fydd penderfyniadau'r Bwrdd yn gwella ansawdd y gwasanaeth ac yn sicrhau gwelliant mewn canlyniadau i'r boblogaeth;

5.15.iv) dangos sut y maent wedi cyflawni eu swyddogaethau a gwella ansawdd gwasanaethau yn unol â'r ddyletswydd ansawdd. Disgrifir hyn yn adran 9 Gofynion adrodd ar ansawdd.

5.16 Mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i holl swyddogaethau'r gwasanaeth iechyd mewn lleoliadau clinigol ac anghlinigol. Felly, mae'r holl staff yn gyfrifol am gydymffurfio â'r ddyletswydd yn eu rôl a'u swyddogaeth gwasanaeth. Mae'n gyfrifoldeb ar y cyd i gydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd.

5.17 Y ddyletswydd ansawdd mewn gwasanaethau a gomisiynir

Cydnabyddir y gellir darparu gwasanaethau iechyd ar draws ffiniau daearyddol drwy drefniadau comisiynu gyda darparwyr gwasanaethau'r GIG a rhai nad ydynt yn rhai'r GIG. Mae'n rhaid i Fyrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau'r GIG ac Awdurdodau Iechyd Arbennig Cymru gyflawni eu swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd. Mae'r corff GIG sy'n comisiynu'r gwasanaeth iechyd yn cyflawni ei swyddogaethau ac felly rhaid iddo sicrhau ei fod yn gwneud hynny gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaeth iechyd. Ni waeth pwy sy'n darparu gwasanaethau iechyd pan gânt eu comisiynu, cyfrifoldeb y corff comisiynu yw'r ddyletswydd.

5.17.i) Gwasanaethau sy'n cael eu comisiynu gan gorff GIG o gorff GIG arall yng Nghymru:

Mae'r corff GIG sy'n comisiynu'r gwasanaeth iechyd yn cyflawni ei swyddogaethau a rhaid iddo sicrhau ei fod yn gwneud hynny gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaeth iechyd. Cyfrifoldeb y corff comisiynu yw'r ddyletswydd ansawdd. Bydd y corff comisiynu'n dymuno sicrhau y bydd gwasanaethau iechyd a ddarperir gan y darparwr amgen yn sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd. Rhaid i gorff GIG Cymru sy'n darparu gwasanaethau ar ran y comisiynydd hefyd sicrhau ei fod yn cydymffurfio â'r ddyletswydd a fydd hefyd yn berthnasol iddo yn uniongyrchol ar gyfer y gwasanaethau y mae'n eu darparu.

5.17.ii) Gwasanaethau a ddarperir gan wasanaethau meddygol sylfaenol, deintyddol, optegol a fferyllol yng Nghymru:

Yn unol â Deddf 2006, rhaid i bob Bwrdd Iechyd Lleol fodloni pob gofyniad rhesymol i ddarparu gwasanaethau meddygol, deintyddol, optegol a fferyllol sylfaenol yn ei ardal. Darperir ar gyfer trefniadau contract yn Neddf 2006. Nid yw'r ddyletswydd ansawdd yn uniongyrchol berthnasol i ddarparwyr gofal sylfaenol. Y Byrddau Iechyd Lleol sy'n gyfrifol am y ddyletswydd ansawdd i sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd, ac mae hyn yn ymestyn i'r gwasanaethau a ddarperir gan ddarparwyr gofal sylfaenol ar ran y Bwrdd Iechyd Lleol. Bydd Byrddau Iechyd Lleol yn dymuno sicrhau y bydd gwasanaethau iechyd a ddarperir gan ddarparwr gofal sylfaenol yn sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd.

5.17.iii) Gwasanaethau sy'n cael eu comisiynu gan gyrff nad ydynt yn gyrff y GIG:

Mae'r corff GIG sy'n comisiynu'r gwasanaeth iechyd yn cyflawni ei swyddogaethau a rhaid iddo sicrhau ei fod yn gwneud hynny gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaeth iechyd. Cyfrifoldeb y corff comisiynu yw'r ddyletswydd ansawdd. Bydd y corff comisiynu'n dymuno sicrhau y bydd gwasanaethau iechyd a ddarperir gan y darparwr amgen yn sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd.

5.17.iv) Gwasanaethau sy'n cael eu comisiynu y tu allan i Gymru:

Mae'r corff y GIG yng Nghymru sy'n comisiynu'r gwasanaeth iechyd yn cyflawni ei swyddogaethau a rhaid iddo sicrhau ei fod yn gwneud hynny gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaeth iechyd. Bydd y corff comisiynu'n dymuno sicrhau y bydd gwasanaethau iechyd a ddarperir gan y darparwr amgen yn sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd. Bydd y darparwr gwasanaeth yn gyfrifol am ansawdd y gwasanaethau iechyd y mae'n eu darparu'n uniongyrchol o dan yr awdurdodaeth berthnasol y darperir y gwasanaethau ynddi.

5.18 Mae cyfrifoldeb ar Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG i annog dysgu ac arbenigedd ar y cyd wrth iddynt symud ymlaen ar eu taith i wella ansawdd. Gellir dysgu llawer hefyd o systemau gofal sy'n perfformio'n dda yn fyd-eang.

5.19 Mae angen sicrhau ar bob lefel bod gan y systemau iechyd yr adnoddau, y capasiti, yr amser a'r ymreolaeth sydd eu hangen i ddatblygu eu dulliau o wella ansawdd. Cefnogir hyn gan Sefydliad Iechyd y Byd - Quality health services: a planning guide in the foundational requirements for quality initiatives¹⁸.

¹⁸ Sefydliad Iechyd y Byd (2020) Quality Health Service: a planning guide
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240011632>

Negeseuon allweddol

- Mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i Weinidogion Cymru (o ran eu swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd)
- Mae'r ddyletswydd ansawdd hefyd yn berthnasol i Fyrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau GIG ac Awdurdodau Iechyd Arbennig sy'n gweithredu yng Nghymru yn unig
- Mae atebolrwydd am y ddyletswydd ansawdd yn y pen draw yn nwylo Prif Weithredwr un o gyrff y GIG a all ddynodi swyddog arweiniol ac uwch arweinydd gweithredol i oruchwylio'r gwaith o weithredu'r ddyletswydd yn y sefydliad
- Mae holl aelodau'r Bwrdd yn gyfrifol ar y cyd am weithredu'r ddyletswydd ansawdd
- Mae nifer o Fyrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG yn cynnal sefydliadau cenedlaethol sy'n cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau iechyd. Yn y pen draw, bydd y sefydliadau cenedlaethol sy'n lletya yn cael eu dal gan y ddyletswydd ansawdd wrth ddarparu'r gwasanaethau ac felly dylent roi sylw i'r ddyletswydd. Nid yw'r ddyletswydd yn uniongyrchol berthnasol i ddarparwyr gofal sylfaenol, darparwyr gwasanaethau iechyd y tu allan i'r GIG nac i ddarparwyr y GIG y tu allan i Gymru
- Mae gyrff y GIG yn gyfrifol am gyflawni eu swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd. Mae hyn yn cynnwys gwasanaethau maent yn eu comisiynu gan ddarparwyr eraill
- Bydd y ddyletswydd ansawdd yn sicrhau bod gwasanaethau iechyd yn cael eu trefnu a'u darparu mewn ffordd sy'n ceisio sicrhau gwelliant parhaus mewn ansawdd ac yn gwella canlyniadau i'r boblogaeth
- Bydd yn rhaid i Weinidogion Cymru a chyrff y GIG ystyried yn weithredol a fydd eu penderfyniadau yn gwella ansawdd gwasanaethau ac yn gwella canlyniadau
- Bydd angen i Weinidogion Cymru a chyrff y GIG allu dangos, gyda thystiolaeth, sut maent wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd
- Mae gan yr holl staff rôl i'w chwarae mewn cyflawni gwell ansawdd gwasanaeth; mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i holl swyddogaethau'r gwasanaeth iechyd mewn lleoliadau clinigol ac anghlinigol
- Mae dysgu a rhannu ar draws y system yn cael ei annog yn frwd

6. Diffinio ansawdd

- 6.1 Mae nifer o ddiffiniadau o ansawdd sy'n ymwneud â gwasanaethau iechyd a gofal wedi cael eu disgrifio gan wahanol sefydliadau byd-eang, gan gynnwys y Sefydliad Gwella Gofal Iechyd¹⁹ a Sefydliad Iechyd y Byd²⁰.
- 6.2 Ar gyfer cyrff y GIG a Gweinidogion Cymru o ran eu swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd, mae ansawdd yn cael ei ddiffinio fel diwallu anghenion y boblogaeth rydym yn ei gwasanaethu mewn modd barhaus, ddibynadwy a chynaliadwy. Wrth gyflawni hyn, bydd angen i Weinidogion Cymru a chyrff y GIG sicrhau bod gwasanaethau iechyd **yn ddiogel, yn amserol, yn effeithiol, yn effeithlon, yn deg ac yn canolbwyntio ar yr unigolyn**²¹.
- 6.3 Bydd angen i gyrff y GIG a Gweinidogion Cymru geisio deall anghenion eu poblogaeth yn barhaus er mwyn llywio'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau gwelliant mewn canlyniadau. Bydd gan y boblogaeth hefyd ei rhan ei hun i'w chwarae fel sail i'r broses.

6.4 Meysydd ansawdd

Dylai Gweinidogion Cymru a chyrff y GIG sicrhau bod y penderfyniadau a wnânt yn darparu gofal sydd **yn ddiogel, yn amserol, yn effeithiol, yn effeithlon, yn deg ac yn canolbwyntio ar yr unigolyn**. Mae'r dimensiynau ansawdd hyn yn darparu fframwaith i asesu ansawdd ac arwain gwelliannau. Felly, mae'n bwysig egluro beth mae'r dimensiynau ansawdd yn anelu at ei gyflawni a beth yr ydym yn bwriadu iddynt ei olygu yng Nghymru fel rhan o'r ddyletswydd ansawdd.

6.4.1 Diogel

Diogel

Mae ein system gofal iechyd yn system ddiogel, ddibynadwy o safon uchel, sy'n osgoi niwed y gellir ei atal, yn gwneud y gorau o'r pethau sy'n mynd yn iawn ac yn dysgu pan fydd pethau'n mynd o chwith i'w hatal rhag digwydd eto. Mae iechyd, diogelwch a lles pobl yn cael eu hyrwyddo a'u hamddiffyn yn frwd; mae risgiau'n cael eu nodi a'u monitro, lle bo modd, mae risgiau i ddiogelwch yn cael eu lleihau neu eu hatal ac mae hyn yn cael ei gyflawni gan niferoedd priodol o weithlu â'r sgiliau priodol.

¹⁹ Sampath B, Rakover J, Baldoza K, Mate K, Lenoci-Edwards J, Barker P. Whole System Quality: A Unified Approach to Building Responsive, Resilient Health Care Systems. IHI White Paper. Boston: Institute for Healthcare Improvement; 2021. <https://www.ihl.org/resources/Pages/IHIWhitePapers/whole-system-quality.aspx>.

²⁰ Sefydliad Iechyd y Byd (2020) Quality health services: a planning guide <https://www.who.int/publications/i/item/9789240011632>

²¹ Institute of Medicine. *Crossing the Quality Chasm: A New Health System for the 21st Century*. Washington, D.C: National Academy Press; 2001.

6.4.2 Amserol

Amserol

Mae ein system gofal iechyd yn sicrhau bod pobl yn gallu cael gafael ar y cyngor, yr arweiniad a'r gofal o ansawdd uchel sydd eu hangen arnynt yn gyflym ac yn rhwydd, yn y lle iawn y tro cyntaf. Rydym yn gofalu am y rheini sydd â'r angen mwyaf o ran iechyd yn gyntaf, a phan nodir bod angen triniaeth, rydym yn trin pobl ar sail eu blaenoriaeth glinigol benodol

6.4.3 Effeithiol

Effeithiol

Mae ein system gofal iechyd yn sicrhau bod y penderfyniadau a wneir a'r gofal a'r driniaeth a ddarperir yn adlewyrchu arferion gorau sy'n seiliedig ar dystiolaeth, er mwyn sicrhau bod pobl yn cael y gofal cywir i gyflawni'r canlyniadau gorau posibl iddynt a'r hyn sy'n bwysig iddynt. Rydym yn dylunio llwybrau trawsnewid, cyflawn o fywyd sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac sy'n cynnwys atal, gofal a thriniaeth, adsefydlu ac yn gwreiddio'r rhain

6.4.4 Effeithlon

Effeithlon

Mae ein system gofal iechyd yn seiliedig ar werth er mwyn gwella'r canlyniadau sydd bwysicaf i bobl mewn ffordd sydd mor gynaliadwy â phosibl ac sy'n osgoi gwastraff. Rydym yn gwneud y defnydd mwyaf effeithiol o adnoddau i sicrhau'r gwerth gorau mewn ffordd effeithlon. Dim ond yr hyn sydd ei angen rydym yn ei wneud, ac rydym yn cynnal triniaethau wedi'u targedu at y rhai sy'n debygol o gael y budd mwyaf ohonynt, gan sicrhau bod unrhyw ymyriadau'n cynrychioli'r gwerth gorau

6.4.5 Teg

Teg

Mae ein system gofal iechyd yn rhoi cyfle cyfartal i bawb gyflawni eu potensial llawn ar gyfer bywyd iach nad yw'n amrywio o ran ansawdd oherwydd nodweddion personol fel oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, hil, dewis iaith, anabledd, crefydd neu gredoau, statws economaidd-gymdeithasol neu ymlyniad gwleidyddol; y sefydliad sy'n darparu gofal; neu leoliad lle darperir gofal. Rydym yn ymgorffori cydraddoldeb a hawliau dynol yn ein system gofal iechyd ac yn hyrwyddo ac yn amddiffyn lles a diogelwch plant ac oedolion sy'n dod yn agored i niwed neu mewn perygl

6.4.6 Canolbwyntio ar yr unigolyn

Canolbwyntio ar yr unigolyn

Mae ein system gofal iechyd yn diwallu anghenion pobl ac yn sicrhau bod eu dewisiadau, eu hanghenion a'u gwerthoedd yn llywio'r broses o wneud penderfyniadau a wneir mewn partneriaeth rhwng unigolion a'r gweithlu. Mae lles unigolion, eu teuluoedd, gofalwyr a'n staff yn bwysig i ni. Rydym yn sicrhau bod pawb bob amser yn cael eu trin â charedigrwydd, empathi a thosturi ac rydym yn parchu eu preifatrwydd, eu hurddas a'u hawliau dynol. Rydym wedi ymrwmo i weithio'n well gyda'n gilydd i roi pobl a'u teuluoedd wrth galon penderfyniadau, gan eu gweld fel arbenigwyr yn gweithio ochr yn ochr â gweithwyr proffesiynol i gael y canlyniad a'r profiad qorau.

6.5 Galluogwyr ansawdd

Mae agwedd system-gyfan at ansawdd yn gofyn am ddiwylliant sy'n ymgorffori dysgu a gwelliant parhaus yn ganolog iddo. Dylai hyn fod yn seiliedig ar ddiffiniad a dealltwriaeth glir o sut beth yw da gan ddefnyddio safonau cenedlaethol sydd wedi'u meincnodi, adolygu ac archwilio gan gymheiriaid.

6.6 Mae dysgu gan sefydliadau sy'n cael eu cydnabod yn rhyngwladol ac sydd â dulliau sefydledig ac effeithiol o sicrhau ansawdd yn darparu glasbrint ar gyfer sut dylai ansawdd da edrych. Mae'r galluogwyr ansawdd yn sail i'r glasbrint hwn ac yn dylanwadu arno er mwyn sicrhau dull gweithredu ar draws y system i wella ansawdd.

6.7 Mae profiad wedi dangos bod datblygu a gwreiddio'r cysyniadau hyn yn gallu cymryd nifer o flynyddoedd. Cydnabyddir bod diwylliant cadarnhaol wedi bod gyda'r ansawdd "wrth galon system iechyd Cymru"²².

6.8 Y galluogwyr ansawdd sy'n sail i'r glasbrint hwn er mwyn sicrhau dull gweithredu ar draws y system i wella ansawdd yw:

6.8.1 Arweinyddiaeth

Arweinyddiaeth

Sefydlu gweledigaeth glir ar gyfer y sefydliad sy'n creu'r amodau ar gyfer system rheoli ansawdd weithredol gan sicrhau bod llywodraethu, arweinyddiaeth ac atebolrwydd wedi'u hen ddatblygu a'u gwreiddio'n llawn.

Mae gan ein system gofal iechyd arweinyddiaeth weladwy a phenodol ar bob lefel, gyda'i gweithgareddau'n cael eu llywio gan weledigaeth a gwerthoedd y sefydliad ar gyfer ansawdd. Mae ein harweinwyr a'n rheolwyr yn arddel

²² Y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd - Reviews of Health Care Quality: United Kingdom 2016: Raising Standards at <https://www.who.int/publications/i/item/9789240011632>

agwedd hirdymor sy'n canolbwyntio ar randdeiliaid er mwyn datblygu gweledigaeth sefydliadol glir. Mae ganddynt y sgiliau a'r gallu priodol i greu'r amodau ar gyfer system rheoli ansawdd weithredol. Rydym yn sicrhau bod ein llywodraethu, ein harweinyddiaeth a'n hatebolrwydd yn effeithiol o ran darparu gofal yn gynaliadwy lle mae'r meysydd ansawdd wedi'u gwreiddio.

6.8.2 Diwylliant a gwerthfawrogi pobl

Diwylliant a gwerthfawrogi pobl

Creu diwylliant ar draws y sefydliad sy'n annog ansawdd a diogelwch y system mewn ffordd gefnogol, gynhwysol a chydweithredol sy'n croesawu rhannu syniadau newydd a mynegi pryderon.

Mae ein system gofal iechyd yn creu'r amodau a'r diwylliant cywir i feithrin ac annog ansawdd a diogelwch y system, gan werthfawrogi pobl mewn gweithle cefnogol, cydweithredol a chynhwysol fel bod ein pobl yn teimlo'n seicolegol ddiogel i godi pryderon ac i roi cynnig ar syniadau a dulliau newydd. Mae'r perthnasoedd o fewn timau a chyda'r bobl rydym yn eu gwasanaethu yn effeithiol ac yn seiliedig ar dryloywder, atebolrwydd, ymddygiad moesegol, ymddiriedaeth a diwylliant cyfiawn. Mae ein gweithlu yn gynhwysol, yn ymrwymedig, yn gynaliadwy, yn hyblyg ac yn ymatebol.

6.8.3 Data i wybodaeth

Data i wybodaeth

Triongli data yn wybodaeth er mwyn datblygu dealltwriaeth o ansawdd gwasanaethau a fydd yn sail i ddysgu, gwneud penderfyniadau strategol ac arwain y gwaith o wella ansawdd.

Mae ein system gofal iechyd yn sicrhau bod gwybodaeth ar gael ac yn cael ei rhannu'n briodol ar gyfer pawb sydd ei hangen. Rydym yn defnyddio gwybodaeth i driongli mesurau meintiol, ansoddol, perfformiad, profiad a chanlyniad i ddeall ansawdd gwasanaethau, effeithiolrwydd gwaith gwella ac effaith penderfyniadau a wneir. Rydym yn monitro, yn adrodd ac yn uwchgyfeirio dangosyddion a mesurau drwy ein strwythurau llywodraethu i sicrhau bod camau priodol yn cael eu cymryd ar bob lefel o ran dysgu, gwella ac atebolrwydd.

6.8.4 Dysgu, gwella ac ymchwil

Dysgu, gwella ac ymchwil

Creu a gwreiddio cyfleoedd ar gyfer dysgu ar draws y system o wella ansawdd er mwyn darparu gwasanaethau a chanlyniadau o ansawdd gwell i'r boblogaeth.

Mae ein system gofal iechyd yn creu'r amodau a'r capasiti ar gyfer dull gweithredu ar draws y sefydliad a'r system ar gyfer dysgu parhaus, gwella ansawdd ac arloesi, y mae'n mynd ati i'w hyrwyddo. Rydym yn defnyddio gwybodaeth newydd i ddylanwadu ar welliannau mewn ymarfer ac i lywio ein penderfyniadau. Rydym yn sicrhau bod ein gweithgarwch dysgu a gwella yn gysylltiedig â'n gweledigaeth strategol i gyflawni newid trawsnewidiol ar draws y sefydliad. Rydym yn ymrwmo i gymryd rhan mewn ymchwil oherwydd bod sefydliadau sy'n gwneud gwaith ymchwil yn darparu gofal o ansawdd gwell a chanlyniadau gwell i bobl.

6.8.5 Persbectif systemau cyfan

Persbectif systemau cyfan

Ymrwmo i wella ansawdd ar draws y system gofal iechyd drwy ddysgu o gynllunio ansawdd, rheoli ansawdd a gweithgareddau gwella ansawdd i gyflawni'r nod o wella canlyniadau i'r boblogaeth.

Mae ein system gofal iechyd yn sicrhau bod diogelwch mewn gofal iechyd yn mynd y tu hwnt i ddiogelwch cleifion unigol. Byddwn yn edrych y tu mewn a'r tu hwnt i'n ffiniau sefydliadol i ddysgu sut y gallwn ddiwallu anghenion pobl yn parhaus, yn ddibynadwy ac yn gynaliadwy. Byddwn yn cryfhau perthnasoedd ac yn gweithio gyda'n holl bartneriaid i gyflawni'r canlyniadau a ddisgwylir ar draws y meysydd ansawdd. Mae ein polisiau'n ymgorffori'r uchelgeisiau ehangach yn y saith nod llesiant a'r pum ffordd o weithio yn Neddff Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

6.8.6 Mae'r pum galluogwr ansawdd yn ategu'r gwaith o weithredu methodoleg a dull o reoli ansawdd, fel y nodir yn y Fframwaith Ansawdd a Diogelwch (2021).

6.8.7 Rhaid rhoi sylw dyladwy i anghenion iaith Gymraeg a dewis pobl drwy'r lens ansawdd. Gweler adran 11 hefyd.

6.8.8 Bydd y ddealltwriaeth, yr hyn a ddysgir a'r arbenigedd sy'n digwydd yn sefydliadau'r GIG ar draws gofal sylfaenol, cymunedol ac eilaidd yn arwain at welliannau mewn ansawdd o fewn ôl troed Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol

ac yn cyflymu ymdrechion i wella ansawdd ar draws y system iechyd a gofal gyfan yn GIG Cymru.

6.9 Ffigur 3

Diagram i ddangos y chwe maes ansawdd a gefnogir gan y pum galluogwr ansawdd.

Negeseuon allweddol

- Mae ansawdd yn cael ei ddiffinio fel diwallu anghenion y boblogaeth rydym yn ei gwasanaethu mewn modd barhaus, ddibynadwy a chynaliadwy
- Bydd angen i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG sicrhau bod gwasanaethau iechyd **yn ddiogel, yn amserol, yn effeithiol, yn effeithlon, yn deg ac yn canolbwyntio ar yr unigolyn**
- Mae'r dimensiynau ansawdd hyn ('STEEEP') yn darparu fframwaith i asesu ansawdd ac arwain gwelliannau
- Mae'r galluogwyr ansawdd yn sail i'r glasbrint hwn ac yn dylanwadu arno er mwyn sicrhau dull gweithredu ar draws y system i wella ansawdd
- Y galluogwyr ansawdd yw **arweinyddiaeth; diwylliant a gwerthfawrogi pobl; data i wybodaeth; dysgu, gwella ac ymchwil a safbwynt systemau cyfan**
- Mae datblygu a gwreiddio'r system rheoli ansawdd yn cymryd amser, gweledigaeth, uchelgais ac ymrwymiad brwd i ddysgu a gwella

7. Safonau Ansawdd

- 7.1 Mae adran 47(1) o Ddeddf 2003 yn caniatáu i Weinidogion Cymru baratoi a chyhoeddi datganiadau o safonau mewn perthynas â darparu gofal iechyd gan gyrff GIG Cymru ac ar eu cyfer. Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru gadw'r safonau o dan sylw a chânt gyhoeddi datganiadau diwygiedig pryd bynnag y mae'n ystyried eu bod yn briodol. Cyhoeddwyd y safonau diwethaf o dan y ddarpariaeth hon ym mis Ebrill 2015²³.
- 7.2 Mae adran 47(4) o Ddeddf 2003 (fel y'i diwygiwyd gan Ran 2 o Ddeddf 2006) yn ei gwneud yn ofynnol i'r safonau a nodir mewn datganiadau gael eu cymryd i ystyriaeth gan gyrff GIG Cymru wrth gyflawni'r ddyletswydd ansawdd yn Neddf 2006. Yn unol â hynny, mae perthynas anorfod yn bodoli rhwng y ddyletswydd ansawdd a'r safonau a gyhoeddir o dan adran 47(1) ac felly dylai safonau o'r fath gyd-fynd â'r ddyletswydd ansawdd a'i chefnogi. Wrth ddatblygu'r Canllawiau Dyletswydd Ansawdd ac adolygu Safonau Ebrill 2015, mae Gweinidogion Cymru wedi tynnu'r Safonau Iechyd a Gofal yn ôl (Ebrill 2015) ac wedi rhoi Safonau Ansawdd 2023 yn eu lle (h.y. y chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd) fel y nodir yn adran 6 y canllawiau hyn. Mae'r newid hwn yn cael ei wneud gan fod cyflwyno'r Ddyletswydd Ansawdd yn gyfle i gysoni'r safonau'n uniongyrchol â'r ddyletswydd ac ag arferion rheoli ansawdd ehangach ym maes iechyd. Mae'r meysydd a ddisgrifir yn y canllawiau hyn yn cael eu defnyddio'n helaeth mewn gofal iechyd ac maent yn cael eu gweithredu yn system iechyd ehangach Cymru. Mae adborth gan randdeiliaid yn dangos bod Safonau 2015 yn rhy fanwl, yn aml yn benodol i ofal eilaidd ac yn gyfyngedig o ran eu perthnasedd i'r ystod eang o wasanaethau a ddarperir gan y byrddau iechyd integredig. Mae'r Safonau Ansawdd newydd ar gyfer 2023 wedi'u cynllunio i symleiddio'r gofynion a bod yn hyblyg gyda chylch gwaith eang y Ddyletswydd Ansawdd.
- 7.3 Bydd yn rhaid i Arolygiaeth Iechyd Cymru (sy'n cyflawni swyddogaethau ar ran Gweinidogion Cymru) ystyried y safonau hyn hefyd at ddibenion cynnal adolygiadau ac ymchwiliadau sy'n ymwneud â Chymru o dan adran 70 o Ddeddf 2003. Felly, mae'r chwe maes ansawdd ynghyd â'r pum galluogwr ansawdd yn darparu fframwaith lefel uchel ar gyfer disgrifio, gweithredu a monitro'r ddyletswydd ansawdd, yn ogystal â chynnwys y Safonau Ansawdd 2023 y gall pobl yng Nghymru eu disgwyl pan fyddant yn defnyddio gwasanaethau iechyd.
- 7.4 Mae Safonau Ansawdd 2023 yn darparu strwythur ar gyfer gweithredu'r ddyletswydd ansawdd - boed hynny ar lefel polisi cenedlaethol neu gan ddarparwyr gwasanaeth. Dylai cyrff y GIG fod yn ymwybodol, er bod y safonau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf 2003 yn ymwneud â darparu "gofal iechyd" gan ac ar gyfer cyrff GIG Cymru, mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i gyflawni pob swyddogaeth mewn perthynas â'r gwasanaeth iechyd. Yn unol â hynny, mae gan y chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr

²³ [Fframwaith Safonau Iechyd a Gofal \(llyw.cymru\)](#)

ansawdd gylch gwaith llawer ehangach yng nghyd-destun y ddyletswydd ansawdd yn ei chyfanrwydd a byddant yn berthnasol ym mhob lleoliad a gwasanaeth clinigol ac anghlinigol.

- 7.5 Dylid nodi bod Cymru lachach wedi cyflwyno 'datganiadau ansawdd' i ddisgrifio'r canlyniadau a'r safonau a ddisgwylir mewn gwasanaethau o ansawdd uchel sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, gan nodi'r uchelgeisiau i'w cyflawni'n gyson ledled Cymru.
- 7.6 Disgrifiwyd hyn ymhellach yn y Fframwaith Clinigol Cenedlaethol. Eglurodd y bydd datganiadau ansawdd yn nodi'r disgwyliadau polisi ar gyfer y trefniadau cynllunio ac atebolrwydd ar gyfer y GIG yng Nghymru yn y dyfodol.
- 7.7 Y disgwyliad yw y bydd manylebau gwasanaeth yn cael eu datblygu drwy strwythurau Gweithrediaeth y GIG i ffurfio ymateb y GIG i ddatganiadau ansawdd maes o law.

Negeseuon allweddol

- **Mae gan Weinidogion Cymru ddyletswydd i adolygu safonau a gyhoeddir o dan adran 47 o Ddeddf 2003 a chânt gyhoeddi datganiadau diwygiedig pryd bynnag y maen nhw'n ystyried bod hynny'n briodol**
- **Mae Safonau Iechyd a Gofal (2015) yn cael eu tynnu'n ôl a'u disodli gan y chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd a elwir gyda'i gilydd yn Safonau Ansawdd 2023 i adlewyrchu'r berthynas anorfod rhwng y ddyletswydd ansawdd a'r safonau**
- **Mae'r Safonau Ansawdd newydd ar gyfer 2023 yn symleiddio'r fframwaith fel y gellir ei ddefnyddio'n eang ac yn hyblyg a hefyd yn cysoni'r safonau'n uniongyrchol â'r ddyletswydd.**
- **Mae'r chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd yn nodi'r safonau lefel uchel y gall pobl yng Nghymru eu disgwyl pan fyddant yn defnyddio gwasanaethau iechyd**
- **Bwriad cylch gwaith eang y chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd yw darparu strwythur ar gyfer gweithredu'r ddyletswydd ansawdd, boed hynny ar lefel polisi cenedlaethol neu gan ddarparwyr gwasanaethau a bwriedir iddynt fod yn berthnasol i bob gwasanaeth a lleoliad clinigol ac anghlinigol**
- **Cyflwynwyd datganiadau ansawdd yn 'Cymru lachach'; maent yn nodi cyfeiriad polisi a disgwyliadau. Bydd manylebau gwasanaeth yn cael eu datblygu fel ymateb y GIG i'r datganiadau ansawdd. Bydd hyn yn cael ei gydlynu drwy strwythurau Gweithrediaeth y GIG maes o law**
- **Rhagwelir y bydd y ddyletswydd ansawdd drwy'r chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd yn ategu ei gilydd i sicrhau dull cydgysylltiedig o wella ansawdd ein gwasanaethau er mwyn sicrhau gwell canlyniadau i'r boblogaeth**

8. Cyflawni'r ddyletswydd ansawdd

8.1 Mae'r ddyletswydd ansawdd yn mynnu bod:

8.1.1) Gweinidogion Cymru yn cyflawni eu swyddogaethau mewn perthynas â'r gwasanaeth iechyd gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd.

8.2 Byrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau'r GIG ac Awdurdodau Iechyd Arbennig Cymru yn unig yn cyflawni eu swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau iechyd. Mae hyn yn golygu bod y ddyletswydd ansawdd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru (mewn perthynas â'u swyddogaethau yn ymwneud â'r gwasanaeth iechyd) a chyrrff y GIG (mewn perthynas â'u holl swyddogaethau) wneud y canlynol:

8.2.1) Sicrhau bod yr holl benderfyniadau strategol yn cael eu gwneud o safbwynt gwella ansawdd gwasanaethau iechyd a chanlyniadau iechyd i'r boblogaeth.

8.2.2) Cyflawni eu swyddogaethau mewn ffordd sy'n ystyried sut byddant yn gwella ansawdd a chanlyniadau'n barhaus.

8.2.3) Mynd ati i fonitro cynnydd ar wella gwasanaethau a chanlyniadau o ansawdd a rhannu'r wybodaeth hon â'u poblogaeth fel mater o drefn.

8.2.4) Cryfhau trefniadau llywodraethu drwy adrodd yn flynyddol ar y camau a gymerwyd i gydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd ac asesu i ba raddau mae'r canlyniadau wedi gwella.

8.2.5) Sicrhau bod sefydliadau'r GIG yn datblygu eu system rheoli ansawdd gan ganolbwyntio'n briodol ar reoli ansawdd, cynllunio ansawdd, gwella ansawdd a sicrhau ansawdd gyda'r nod o sicrhau amgylchedd dysgu a gwella; a Chreu diwylliant o ansawdd mewn sefydliadau.

8.3 Bydd cyrrff y GIG yn rhoi sylw i Safonau Ansawdd 2023 a ddisgrifir yn y canllawiau hyn ac a gyhoeddir o dan adran 47(1) o Ddeddf 2003.

8.4 Ar ben hynny, mae chwe cham y dylai cyrrff y GIG eu cymryd i gynllunio, darparu a chynnal y ffocws angenrheidiol ar wella ansawdd, a dylai hyn fod yn seiliedig ar ddealltwriaeth glir o beth yw ansawdd da i'r sefydliad²⁴:

24 The Health Foundation (2019) The improvement journey: Why organisation-wide improvement in health care matters, and how to get started <https://www.health.org.uk/publications/reports/the-improvement-journey>

8.4.1) Sicrhau cefnogaeth y Bwrdd

Mae gan y Bwrdd gyfrifoldeb ar y cyd dros sicrhau bod y ddyletswydd ansawdd yn cael ei chyflawni a rhaid iddo ddangos hyn yn ei weithredoedd a'i ymddygiad. Rhaid iddo ddangos ei ymrwymiad hirdymor i wella ansawdd wrth bennu'r cyfeiriad strategol a cheisio sicrwydd o ran cyflawni. Dylai hyn fod yn seiliedig ar barodrwydd a chefnogaeth ariannol i ddatblygu'r sgiliau a'r seilwaith ar gyfer gweithredu. Dylai'r Bwrdd roi blaenoriaeth i fentrau cenedlaethol a rhanbarthol ynghyd ag argymhellion sy'n cyd-fynd â ffordd y sefydliad o weithio. Mae angen i'r Bwrdd sicrhau ei fod yn glynu wrth y ddyletswydd ansawdd wrth wneud penderfyniadau a cheisio sicrwydd o ran penderfyniadau a wneir gan eraill.

8.4.2) Asesu parodrwydd

Mae angen dealltwriaeth ar draws y system o'r hyn y mae ansawdd da yn ei olygu ar gyfer yr ystod eang o wasanaethau. Dylai cyrff y GIG ddeall eu 'parodrwydd ar gyfer newid' er mwyn bod yn glir ynghylch ble mae'r bylchau o ran gallu, a chreu cynllun i fynd i'r afael â nhw. Dylent ddefnyddio asesiadau, ymchwiliadau a mesuriadau rheolaidd dros amser i nodi meysydd i wella ansawdd. Dylai cyrff y GIG ystyried parodrwydd seicolegol yn ogystal â sefydlu'r seilwaith, y system lywodraethu, y ddealltwriaeth o'r system, a'r arweinyddiaeth i sicrhau newid.

8.4.3) Sicrhau cefnogaeth ehangach gan y sefydliad a chreu gweledigaeth ar y cyd

Dylai cyrff y GIG greu gweledigaeth gref ar gyfer gwella ansawdd sy'n cael ei chydabod ac sy'n ysgogi staff ar bob lefel yn y sefydliad. Mae diwylliant o arweinyddiaeth wasgaredig yn rhoi'r hawl, y cyfle a'r hyder i staff ar bob lefel roi cynnig ar syniadau newydd i wella ansawdd sy'n cyd-fynd â gweledigaeth y sefydliad. Dylai arweinwyr hyrwyddo gwelliannau mewn ansawdd sydd wedi'u halinio'n strategol ac sy'n eiddo i'r timau sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau iechyd ac sy'n cael eu gyrru ganddynt.

8.4.4) Datblygu seilwaith a sgiliau gwella

Mae cyrff y GIG angen dull systematig o reoli ansawdd sy'n cynnwys meithrin gallu i wella er mwyn sicrhau bod gan dimau ar bob lefel o'r sefydliad y sgiliau gwella cyffredinol ac arbenigol sydd eu hangen. Dylai hyn gynnwys cyfres o fesurau a system sy'n casglu, yn dadansoddi ac yn rhoi adborth am effaith y gwelliannau. Dylid hefyd datblygu modelau gweithredu safonol i safoni prosesau a gweithgareddau craidd i fynd i'r afael ag amrywiadau mewn ansawdd.

8.4.5) Cysoni a chydlynu gweithgarwch

Mae angen i gyrff y GIG sicrhau bod cynlluniau i wella ansawdd yn gyson â'u strategaeth a'u cenhadaeth gyffredinol a bod rhwystrau'n cael eu nodi a'u goresgyn. Dylai arweinydd sy'n goruchwylio holl weithgareddau'r sefydliad sicrhau bod pob elfen o weithgarwch yn cyd-fynd dros amser. Dylai sicrhau bod

dysgu o lwyddiannau a meysydd gwannach yn parhau i lywio'r gwelliannau mewn ansawdd sydd eu hangen.

8.4.6) Cynnal dull gweithredu ar draws y sefydliad

Rhaid i gyrff y GIG fuddsoddi mewn cynnal y momentwm ar gyfer gwelliannau mewn ansawdd a chydabod bod hon yn daith hir. Mae canolbwyntio ar lwyddiant cynnar yn arwain at yr her o gynnal llwyddiant a pharhau i ymgysylltu â staff a rhanddeiliaid, gyda'r Bwrdd yn rheoli disgwyliadau ac yn cefnogi staff i gynnal ffocws ar welliannau sy'n cyd-fynd â phwrpas y sefydliad. Dylai'r Bwrdd geisio sicrwydd bod gweithgareddau gwella ansawdd yn gynaliadwy gyda mecanweithiau sicrwydd priodol i gynnal y gwelliannau.

8.5 Bydd enghreifftiau o ddyfarniadau neu raglenni ardystio sy'n cydnabod ymdrechion ansawdd sefydliadau ar gael i gefnogi adnoddau. Bydd yr enghreifftiau hyn yn gweithredu fel map defnyddiol i gyrff y GIG weithio drwy chwe cham y daith wella.

Negeseuon allweddol

- Rhaid i Weinidogion Cymru gyflawni eu swyddogaethau mewn perthynas â'r gwasanaeth iechyd gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd
- Rhaid i gyrff y GIG gyflawni eu swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd
- Bydd angen i Weinidogion Cymru a chyrff y GIG sicrhau bod penderfyniadau strategol yn cael eu gwneud drwy lens ansawdd
- Rhaid i Weinidogion Cymru a chyrff y GIG gyflawni eu swyddogaethau mewn ffordd sy'n ystyried yn barhaus gwelliannau mewn ansawdd a chanlyniadau
- Rhaid i'r ffocws fod ar wella ansawdd gwasanaethau a chanlyniadau i'r boblogaeth
- Dylai cyrff y GIG ddatblygu eu system rheoli ansawdd a chreu diwylliant o ansawdd yn eu sefydliadau
- Mae chwe cham y dylai cyrff y GIG eu cymryd i gynllunio a chynnal y ffocws ar wella ansawdd yn seiliedig ar ddealltwriaeth glir o beth mae ansawdd da yn ei olygu ar gyfer y sefydliad. Sef:
 1. Sicrhau cefnogaeth y Bwrdd
 2. Asesu parodrwydd
 3. Sicrhau cefnogaeth ehangach gan y sefydliad a chreu gweledigaeth ar y cyd
 4. Datblygu seilwaith a sgiliau gwella
 5. Cysoni a chydlynu gweithgarwch
 6. Cynnal dull gweithredu ar draws y sefydliad

9 Gofynion adrodd ar ansawdd

9.1 Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi adroddiad blynyddol ar y camau y maent wedi'u cymryd i gydymffurfio â'r ddyletswydd i gyflawni eu swyddogaethau mewn perthynas â'r gwasanaeth iechyd gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd. Rhaid i'r adroddiad gynnwys asesiad o hyd a lled unrhyw welliant mewn canlyniadau a gyflawnwyd yn rhinwedd y camau hynny, a rhaid i Weinidogion Cymru roi copi o'r adroddiad gerbron y Senedd.

9.2 Mae'n ofynnol i bob Bwrdd Iechyd Lleol, Ymddiriedolaeth GIG ac Awdurdod Iechyd Arbennig Cymru-yn-unig gyhoeddi adroddiad blynyddol ar y camau y mae wedi'u cymryd i gydymffurfio â'r ddyletswydd i gyflawni ei swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd. Rhaid i'r adroddiad gynnwys asesiad o hyd a lled unrhyw welliant mewn canlyniadau a gyflawnwyd yn rhinwedd y camau hynny. Mae'r adran hon o'r canllawiau yn rhoi manylion am y gofyniad i gyhoeddi adroddiad blynyddol, y dystiolaeth sydd i'w defnyddio i gefnogi asesiad ac i gynnal asesiad.

9.21 Mae'r adroddiad blynyddol yn caniatáu i welliannau ansawdd a chamau a gymerir gan Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG gael eu monitro'n dryloyw. Dylai chyrrff y GIG ddisgrifio'r cynnydd a'r heriau ar eu taith ansawdd i'w poblogaeth a'u rhanddeiliaid. Mae angen i adroddiadau ar ansawdd fod yn ystyrlon i chyrrff y GIG, eu rhanddeiliaid ac i'n poblogaeth er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i ddysgu, gwella a rhannu mewn amser real. Dylai adroddiadau ansawdd hefyd adlewyrchu ehangder y meysydd ansawdd, y galluogwyr ansawdd a'r system rheoli ansawdd yn eu strwythur a'u cynnwys.

9.3 Yn ogystal â'r gofyniad adrodd blynyddol, cynigir bod chyrrff y GIG yn datblygu mecanwaith adrodd 'ar waith bob amser'. Mae 'ar waith bob amser' yn golygu bod sefydliadau'n casglu, yn monitro ac yn sicrhau bod gwybodaeth am ansawdd eu gwasanaethau ar gael yn rhwydd i'w poblogaeth.

Mae adrodd 'ar waith bob amser' yn gofyn i sefydliadau fod ag agwedd system gyfan tuag at ddefnyddio gwybodaeth yn rheolaidd ar draws eu system rheoli ansawdd. Mae 'ar waith bob amser' yn annog cydnabod a rhannu arferion da ac uwchgyfeirio ac ymyrryd yn gynnar pan fydd arwyddion yn awgrymu bod angen gweithredu.

9.4 Gall chyrrff y GIG ddewis defnyddio amrywiaeth o ddata a gwybodaeth ansoddol a meintiol i gefnogi eu dyletswydd i adrodd ar ansawdd. Dylent ganolbwyntio ar wybodaeth a fydd yn dangos y ddyletswydd ansawdd o ran gwneud penderfyniadau, y camau a gymerir yn dilyn dysgu, gwella ansawdd ac, yn y pen draw, gwell canlyniadau i'r boblogaeth. Mae'r chwe maes ansawdd, y pum galluogwr ansawdd a chydannau system rheoli ansawdd yn darparu strwythur adroddiad ansawdd.

- 9.5 Cydnabyddir bod gwaith sylweddol eisoes yn cael ei wneud ar draws y gyfundrefn iechyd mewn perthynas â dangosyddion a mesurau. Y bwriad yw y bydd cyrff y GIG yn defnyddio mecanweithiau gwybodaeth ac adrodd sydd eisoes ar waith lle bynnag y bo modd. Bydd angen iddynt fabwysiadu dull ystwyth o aeddfedu eu hadroddiad ansawdd wrth i fesurau canlyniadau ddatblygu, wedi'u halinio â'r chwe maes ansawdd a phum galluogwr ansawdd.
- 9.6 Bwriad yr adroddiad ansawdd blynyddol yw crynhoi ac adlewyrchu cynnydd cyrff y GIG i wella ansawdd eu gwasanaethau a chanlyniadau'r boblogaeth. Rhagwelir y bydd cyrff y GIG yn cyfeirio darllenwyr at yr wybodaeth a ddarperir yn yr adroddiadau 'ar waith bob amser' sy'n amlinellu'r hyn a ddysgwyd a'r gwelliannau a wnaed yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn.
- 9.7 Dylai'r adroddiad ansawdd blynyddol gynnwys edrych yn ôl ar yr hyn sydd wedi'i gyflawni, gan gynnwys lle nad yw pethau wedi mynd yn dda, ynghyd ag edrych ymlaen ar flaenoriaethau ac uchelgeisiau ansawdd y sefydliad ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod, ynghyd â sut y bydd cynnydd yn cael ei fonitro. Dylid cael cysondeb rhwng adroddiadau blynyddol yn ystod y blynyddoedd dilynol.
- 9.8 Bydd yr adroddiad ansawdd blynyddol yn disgrifio pa benderfyniadau strategol allweddol y mae corff y GIG wedi'u gwneud, a sut mae'r ddyletswydd ansawdd wedi cyfrannu at y penderfyniadau hyn.
- 9.9 Dylid paratoi'r adroddiad ansawdd blynyddol cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol. Er mwyn symleiddio gofynion adrodd a lleihau dyblygu, awgrymir bod cyrff y GIG yn cysoni'r adroddiad ansawdd blynyddol â'u proses Adroddiadau a Chyfrifon Blynyddol.
- 9.10 Bydd gwybodaeth ychwanegol ar gael mewn fframwaith adrodd atodol, fel adnodd ategol.

9.11 Mae enghreifftiau o'r dystiolaeth sydd i'w defnyddio i asesu'r ddyletswydd ansawdd a gwella canlyniadau yn cynnwys:

- 9.11.1) Dangosyddion perfformiad, canlyniadau a chyflawni presennol a mesurau o'r System Rheoli Ansawdd
- 9.11.2) Mesur Canlyniadau a Adroddir gan Gleifion a Mesur Profiadau a Adroddir gan Gleifion
- 9.11.3) Data am farwolaethau
- 9.11.4) Gwybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn System Rheoli Pryderon Unwaith i Gymru, fel digwyddiadau a phryderon
- 9.11.5) Straeon cleifion a staff
- 9.11.6) Gwneud penderfyniadau strategol sydd wedi'u llywio gan yr egwyddorion ansawdd a amlinellir yn y canllawiau hyn

9.11.7) Adroddiadau yn dilyn adolygiadau neu arolygiadau allanol gan arolygiaethau a chyrrff trwyddedu

9.11.8) Ystyried argymhellion a goblygiadau adroddiadau cenedlaethol arwyddocaol, er enghraifft, yn dilyn ymchwiliadau cenedlaethol

9.11.9) Dylid nodi mai enghreifftiau sydd yn y rhestr hon ac nad yw'n gynhwysfawr

9.12 Bydd cyrrff y GIG yn cynnal asesiad o hyd a lled unrhyw welliant mewn canlyniadau a gyflawnir drwy:

9.12.1) Hunanasesiad

9.12.2.) Adolygu ac adborth gan gymheiriaid

9.12.3) Archwiliad clinigol cenedlaethol

9.12.4) Archwiliad mewnol

9.12.5) Adolygiad allanol, er enghraifft, Swyddfa Archwilio Cymru

9.12.6) Arolygiadau, er enghraifft, Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru

9.12.7) Dylid nodi mai enghreifftiau sydd yn y rhestr hon ac nad yw'n gynhwysfawr

9.13 Dylid cynnwys gwybodaeth am ddarparu gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg mewn adroddiadau ansawdd. Mae manteisio ar y Cynnig Gweithredol a chasglu profiadau pobl drwy wrando ar straeon cleifion a staff yn darparu cyfleoedd monitro drwy ofynion adrodd ar ansawdd.

9.14 Mae'n bwysig sicrhau y glynir wrth Reoliad Cyffredinol y DU ar Ddiogelu Data (GDPR y DU) wrth gael gafael ar wybodaeth a'i phrosesu er mwyn paratoi ar gyfer y ddyletswydd o ran adroddiadau ansawdd.

Negeseuon allweddol

- **Rhaid i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG gyflawni eu swyddogaethau gyda golwg ar sicrhau gwelliant yn ansawdd gwasanaethau iechyd**
- **Rhaid i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG gyhoeddi adroddiad ansawdd blynyddol sy'n nodi'r camau y maent wedi'u cymryd i sicrhau gwasanaethau iechyd o ansawdd gwell**
- **Rhaid i'r adroddiad ansawdd blynyddol gynnwys asesiad o hyd a lled unrhyw welliant mewn canlyniadau a gyflawnwyd**
- **Mae'r Canllawiau hyn yn nodi gwybodaeth am gynnal yr asesiad hwn a thystiolaeth i'w gefnogi, yn ogystal â'r gofyniad i gyflwyno adroddiad blynyddol**
- **Rhaid i adroddiadau ansawdd blynyddol fod yn adlewyrchiad tryloyw o'r cynnydd a'r heriau ar y daith ansawdd. Dylid nodi'r blaenoriaethau ansawdd sydd ar y gweill a sut y cânt eu monitro**
- **Rhaid i'r adroddiad ansawdd blynyddol asesu unrhyw welliant mewn canlyniadau**
- **Dylai ddangos sut mae'r ddyletswydd ansawdd wedi llywio'r broses o wneud penderfyniadau strategol**
- **Dylai amlinellu'r camau a gymerwyd o ganlyniad i'r hyn a ddysgwyd a disgrifio sut y mae hynny wedi cael ei rannu**
- **Dylid paratoi'r adroddiad ansawdd blynyddol cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol i gyd-fynd â'r broses Cyfrifon ac Adroddiad Blynyddol**
- **Cydnabyddir bod data i gefnogi'r broses adrodd ansawdd yn faes sy'n datblygu a bydd yn cymryd amser i gyfres o fesurau canlyniadau fod ar waith. Felly, bydd angen dull ystwyth o ddefnyddio dangosyddion a mesurau**
- **Yn ogystal ag adroddiadau ansawdd blynyddol, anogir cyrrff y GIG i ddatblygu proses adrodd 'ar waith bob amser' lle maent yn casglu, yn monitro ac yn rhannu gwybodaeth o ansawdd gyda'u poblogaeth yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn**
- **Mae adrodd 'ar waith bob amser' yn hyrwyddo defnyddio gwybodaeth yn rheolaidd fel sail ar gyfer gwneud penderfyniadau a gwella ansawdd. Mae'n helpu i gydnabod a rhannu arferion da yn ogystal â chaniatáu uwchgyfeirio ac ymyrryd yn gynnar pan fydd angen gweithredu**

10. Gwneud penderfyniadau, monitro a sicrwydd

- 10.1 Mae'r ddyletswydd ansawdd newydd yn mynnu bod Gweinidogion Cymru a chyrrff y GIG yn meddwl ac yn gweithredu'n wahanol drwy gymhwyso'r cysyniad o ansawdd ar draws pob swyddogaeth yng nghyd-destun y gwasanaethau iechyd ac anghenion iechyd eu poblogaethau.
- 10.2 Mae'n gofyn am wneud penderfyniadau a chynllunio sy'n seiliedig ar ansawdd, er mwyn sicrhau canlyniadau gwell yn y pen draw i bawb sydd angen gwasanaethau iechyd. Mae'n golygu cynnwys pobl mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt a chydbwyso anghenion tymor byr â chynllunio ar gyfer y tymor hwy; mae'n gofyn am gamau i atal problemau rhag digwydd neu waethygu.
- 10.3 Mae angen dull gweithredu ar draws y system gan gydnabod bod y ddyletswydd ansawdd yn gyfrifoldeb ar y cyd.
- 10.4 Mae ffocws y ddyletswydd ansawdd ar ddysgu a gwella, nid ar sancsiynau cosbi pan fydd y rhai y mae'r ddyletswydd yn berthnasol iddynt yn methu â'i rhoi ar waith.
- 10.5 Fodd bynnag, rhaid i gyrff y GIG ystyried sut y gellir integreiddio'r gwaith o fonitro gweithrediad effeithiol o'r ddyletswydd ansawdd i fframweithiau, prosesau a gweithdrefnau llywodraethu corfforaethol presennol. Mae hyn yn cynnwys adroddiadau perfformiad ac ansawdd presennol.
- 10.6 Wrth ddylunio neu gyflwyno strwythurau a phrosesau newydd, bydd angen gwreiddio'r ddyletswydd ansawdd ynddynt.
- 10.7 Wrth ystyried prosesau adolygu a mecanweithiau sicrwydd, rhaid iddynt hefyd ystyried y ddyletswydd ansawdd. Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, cynllunio'r archwiliadau mewnol blynyddol a'r rhaglenni archwilio clinigol.
- 10.8 Yng nghyswllt cyrrff y GIG, bydd yn ofynnol i'r Bwrdd geisio sicrwydd bod y ddyletswydd ansawdd yn cael ei chyflawni'n briodol fel cyfrifoldeb ar y cyd ac ar draws y system. O'r herwydd, mae adrodd ar y ddyletswydd ansawdd i'r Bwrdd yn fater i'r holl bwyllgorau; nid dim ond i'r pwyllgor ansawdd a diogelwch.
- 10.9 Wrth geisio sicrwydd gan gyrff y GIG, bydd y pwyllgorau'n ceisio sicrhau bod gwelliannau cynaliadwy i ansawdd yn cael eu gwneud a bod gwelliannau i ansawdd yn cael eu cynnal.
- 10.10 Pan fydd y Bwrdd yn ystyried ac yn cytuno ar Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd a'r gofrestr risg strategol, bydd hefyd yn rhoi sylw dyledus i gyflawni'r ddyletswydd ansawdd.
- 10.11 Bydd y gwaith o weithredu a chydymffurfio â'r ddyletswydd yn cael ei drefnu i'w drafod mewn cyfarfodydd grŵp ansawdd a chyflawni rhwng Llywodraeth Cymru a chyrrff unigol y GIG, y grŵp ansawdd a chyflawni cenedlaethol a bydd yn sail i gyfarfodydd y Cyd Dîm Gweithredol a gwerthusiadau'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol gyda Chadeiryddion Byrddau Iechyd, Ymddiriedolaethau ac Awdurdodau Iechyd Arbennig.

- 10.12 Bydd Llywodraeth Cymru yn monitro cynnwys adroddiadau ansawdd blynyddol ochr yn ochr â ffynonellau gwybodaeth eraill a fydd yn helpu i leihau'r defnydd o'r ddyletswydd ar draws meysydd polisi.
- 10.13 Bydd cydymffurfio â'r ddyletswydd hefyd yn rhan o'r materion a ystyriwyd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGIC) wrth arolygu ac adolygu'r ddarpariaeth gofal iechyd.
- 10.14 Mae'r adroddiad ansawdd blynyddol a'r dull 'ar waith bob amser' yn rhoi gwybodaeth i'r cyhoedd, Llywodraeth Cymru a phartneriaid allweddol eraill am y ddyletswydd i sicrhau tryloywder a hygyrchedd gwybodaeth am weithredu'r ddyletswydd ansawdd.

Negeseuon allweddol

- **Mae'r ddyletswydd ansawdd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG sicrhau bod prosesau gwneud penderfyniadau a chynllunio sy'n seiliedig ar ansawdd ar waith i sicrhau canlyniadau gwell yn y pen draw i bawb sydd angen gwasanaethau iechyd**
- **Mae angen i ansawdd fod ar waith ar draws y system gyfan; yn cael ei gymhwyso ar draws yr holl wasanaethau clinigol ac anghlinigol yng nghyd-destun anghenion iechyd a llesiant y boblogaeth**
- **Mae'r ffocws ar ddysgu a gwella, yn hytrach nag ar sancsiynau cosbi mewn achosion o fethu â chyflawni'r ddyletswydd ansawdd**
- **Rhaid integreiddio'r ddyletswydd i weithdrefnau corfforaethol presennol, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i, cynllunio, perfformiad, ansawdd, adolygiadau Archwilio Mewnol**
- **Rhaid ei wreiddio ym mhob strwythur a phroses a sefydlir**
- **Bydd yn ofynnol i'r Bwrdd geisio sicrwydd bod y ddyletswydd ansawdd yn cael ei chyflawni'n briodol fel cyfrifoldeb ar y cyd ac ar draws y system**
- **Bydd angen i'r Bwrdd geisio sicrwydd bod gwelliannau ansawdd cynaliadwy yn cael eu gwneud, gyda mecanweithiau sicrwydd priodol ar waith i sicrhau bod gwelliannau ansawdd yn cael eu cynnal**
- **Pan fydd y Bwrdd yn ystyried ac yn cytuno ar Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd a'r gofrestr risg strategol, bydd hefyd yn rhoi sylw dyledus i gyflawni'r ddyletswydd ansawdd**
- **Bydd cydymffurfiaid â'r ddyletswydd ansawdd yn cael ei fonitro. Bydd yn cael ei integreiddio i'r mecanweithiau monitro presennol. Rhaid i'r gwahanol fecanweithiau monitro ar draws y gyfundrefn iechyd wreiddio'r ddyletswydd ansawdd yn eu prosesau**
- **Bydd yr adroddiad ansawdd blynyddol a'r dull 'ar waith bob amser' yn rhan annatod o'r broses fonitro i sicrhau bod y ddyletswydd ansawdd yn cael ei chyflawni**

11. Y Gymraeg

- 11.1 Cydnabyddir bod gwasanaethau iechyd yng Nghymru yn cael eu darparu mewn gwlad ddwyieithog.
- 11.2 'Mwy na geiriau' yw cynllun Llywodraeth Cymru i gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg ym maes iechyd a gofal cymdeithasol. Ei nod yw cefnogi siaradwyr Cymraeg i dderbyn gwasanaethau yn eu hiaith gyntaf, oherwydd dylai derbyn gwasanaethau yn Gymraeg fod yn rhan annatod o ofal sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn.
- 11.3 Yr uchelgais yw rhoi Cynnig Gweithredol i bobl gael eu gofal yn Gymraeg. Cyfrifoldeb darparwyr iechyd a gofal cymdeithasol yw cynnig gwasanaethau yn Gymraeg, yn hytrach na chyfrifoldeb ar y claf i orfod gofyn amdanynt.
- 11.4 Mae gallu cael gafael ar wasanaethau yn y Gymraeg yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol sylweddol i ansawdd y profiad cyffredinol a chanlyniadau iechyd a lles llawer o siaradwyr Cymraeg.
- 11.5 Mae pobl wedi dweud y gall fod yn anodd cael gafael ar wasanaethau sydd eu hangen arnynt yn Gymraeg, a gallant deimlo'n gyndyn o ofyn os nad yw gwasanaethau Cymraeg yn cael eu cynnig.
- 11.6 Mae cynllun Llywodraeth Cymru i gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg ym maes iechyd a gofal cymdeithasol yn cyd-fynd â'r ddyletswydd ansawdd. Mae'n bwysig bod ystyriaethau sy'n ymwneud â'r Gymraeg yn cael eu gwreiddio mewn diwylliant ac arweinyddiaeth, cynllunio ansawdd, cefnogi a datblygu sgiliau'r gweithlu a rhannu arferion gorau drwy ddull galluogi.
- 11.7 Rhaid ystyried gofynion o ran y Gymraeg hefyd drwy lens y chwe maes ansawdd ac fel rhan annatod o'r system rheoli ansawdd.
- 11.8 Rhaid cynnwys y Gymraeg mewn adroddiadau ansawdd hefyd. Mae manteisio ar y Cynnig Gweithredol a chasglu profiadau pobl drwy glywed straeon cleifion a staff yn darparu cyfleoedd monitro drwy ofynion adrodd ar ansawdd.

Negeseuon allweddol

- Mae gallu cael gafael ar wasanaethau yn y Gymraeg yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol sylweddol i brofiad cyffredinol llawer o siaradwyr Cymraeg
- Mae gallu cael gafael ar wasanaethau yn y Gymraeg yn gallu gwella ansawdd, diogelwch a chanlyniadau siaradwyr Cymraeg
- Rhaid gwreiddio ystyriaethau sy'n ymwneud â'r Gymraeg yn niwylliant ansawdd
- Rhaid gwreiddio cyfrifoldebau sy'n ymwneud â'r Gymraeg mewn adroddiadau ansawdd

12. Casgliad

- 12.1 Bwriad sylfaenol y ddyletswydd ansawdd yw adeiladu ar y diwylliant cadarnhaol o ansawdd sydd wrth wraidd system iechyd Cymru.
- 12.2 Mae'r ddyletswydd ansawdd yn cryfhau'r broses o wneud penderfyniadau, gweithredu a gwella ar draws y system gyda'r bwriad yn y pen draw o wella canlyniadau'r boblogaeth.
- 12.3 Mae'r ddyletswydd ansawdd yn berthnasol i Weinidogion Cymru o ran eu swyddogaethau sy'n ymwneud ag iechyd ac i gyrff y GIG (Byrddau Iechyd Lleol, Ymddiriedolaethau'r GIG ac Awdurdodau Iechyd Arbennig sy'n gweithredu yng Nghymru yn unig).
- 12.4 Nid yw'r ddyletswydd ansawdd yn uniongyrchol berthnasol i wasanaethau gofal sylfaenol na darparwyr gwasanaethau iechyd y tu allan i'r GIG. Y corff GIG sy'n darparu neu'n comisiynu'r gwasanaeth yn uniongyrchol sy'n gyfrifol am y ddyletswydd ansawdd.
- 12.5 Er mai Gweinidogion Cymru a Phrif Weithredwr cyrff y GIG sy'n gyfrifol am weithredu'r ddyletswydd ansawdd yn y pen draw, gellir dirprwyo'r cyfrifoldeb dros weithredu a goruchwyllo gweithredol i arweinwyr priodol.
- 12.6 Mae gweithredu'r ddyletswydd ansawdd yn gyfrifoldeb ar y cyd. Mae'n berthnasol i bawb mewn gwasanaethau clinigol ac anghlinigol, gan gynnwys llunwyr polisïau Llywodraeth Cymru.
- 12.7 Mae'r canllawiau'n darparu diffiniad o ansawdd. Mae'n amlinellu fframwaith ar gyfer asesu a gwella ansawdd gan ddefnyddio'r chwe maes ansawdd a'r pum galluogwr ansawdd. Mae'r meysydd a'r galluogwyr yn eu tro yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu ein systemau rheoli ansawdd.
- 12.8 Mae'r galluogwyr a'r meysydd ansawdd yn ddyheadau lefel uchel sy'n disgrifio'r hyn y gall pobl yng Nghymru ei ddisgwyl pan fyddant yn defnyddio gwasanaethau iechyd. Er mwyn alinio'r safonau'n uniongyrchol â'r ddyletswydd yn ogystal â'r system rheoli ansawdd ehangach, mae'r Safon Iechyd a Gofal (Ebrill 2015) yn cael ei dileu a'i disodli gan y meysydd ansawdd a'r galluogwyr yn y canllawiau hyn a elwir gyda'i gilydd yn Safonau Ansawdd 2023.
- 12.9 Mae nifer o gamau y dylai sefydliad eu cymryd i baratoi i fodloni'r ddyletswydd ansawdd²⁵.
- 12.10 Bydd dyletswydd ar Weinidogion Cymru mewn perthynas a'u swyddogaethau yn ymwneud ag iechyd a chyrrff y GIG y i adrodd yn flynyddol ar y camau y maent wedi'u cymryd i gydymffurfio â'r ddyletswydd ansawdd.

²⁵ The Health Foundation (2019) The improvement journey: Why organisation-wide improvement in health care matters, and how to get started <https://www.health.org.uk/publications/reports/the-improvement-journey>

- 12.11 Dylai cyrff y GIG ddatblygu mecanwaith adrodd 'ar waith bob amser' er mwyn darparu gwybodaeth amserol am ansawdd eu gwasanaethau i'w poblogaeth.
- 12.12 Rhaid i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG sicrhau bod y ddyletswydd ansawdd yn cael ei gweithredu a'i monitro'n effeithiol. Rhaid ei integreiddio i fframweithiau, prosesau a gweithdrefnau llywodraethu presennol gyda diweddariadau rheolaidd i'r cyfarfodydd bwrdd a phwyllgorau perthnasol at ddibenion sicrwydd.
- 12.13 Rhaid gwreiddio ystyriaethau sy'n ymwneud â'r Gymraeg yn niwylliant ansawdd.
- 12.14 Cydnabyddir bod newid diwylliant yn cymryd amser. Bydd angen i'r gwaith o ddatblygu'r seilwaith i ddatblygu adroddiadau ansawdd 'ar waith bob amser' gyda mesurau priodol sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau fod yn broses ystwyth ac ailadroddol. Mae'r ddyletswydd ansawdd yn cyd-fynd yn agos â meysydd polisi eraill sy'n datblygu dros wahanol amserlenni; mae gan hyn ddylanwad dros weithredu'r ddyletswydd.
- 12.15 Fodd bynnag, yn ei hanfod bydd angen i egwyddorion methodoleg gwella ansawdd fod yn gadarn yn eu lle er mwyn i Weinidogion Cymru a chyrrff y GIG adeiladu ansawdd fel ffordd eang o weithio ar draws y system sy'n rhan annatod o ddiwylliant o ddysgu a gwella parhaus.
- 12.16 Mae angen ein hymdrechion gweithredol cynyddol i sicrhau ffocws diflino ar ansawdd a diogelwch, fel blaenoriaeth uwchlaw popeth arall, yn fwy nag erioed yn hanes y GIG.